

Bureau
Boekhoorn
Sociaal-wetenschappelijk
Onderzoek

Op straat, van de straat...

Tussenevaluatie

Straatcoaches Oss

Voorwoord

De gemeente Oss is eind 2018 met de pilot Straatcoaches gestart om overlast van jeugdgroepen in beeld te brengen, deze te verminderen en de gemeente hierover van informatie te voorzien. In aansluiting op deze ervaringen is najaar 2019 een raadsvoorstel ingediend waarin is voorgesteld de straatcoaches door jeugdboa's te vervangen. Dit voorstel is niet door de Raad overgenomen. Het contract met Secutor voor de inzet van de straatcoaches is vervolgens met twee jaar verlengd, met een eventuele uitloop van nog één jaar.

Ten behoeve van een tussentijdse evaluatie is besloten een onafhankelijk onderzoeksbureau te vragen om een evaluatie uit te voeren over de inzet van de straatcoaches. In het voorliggende rapport van BBSO worden de resultaten van deze tussenevaluatie beschreven, waarbij zicht wordt verkregen op de inzet en opbrengsten van de straatcoaches tot eind 2020 en aanwijzingen voor mogelijke verbeterpunten zijn geformuleerd.

BBSO

Nijmegen, februari 2021

Inhoud

1. Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Pilot Straatcoaches	5
1.3 Interne gemeentelijke evaluatie straatcoaches	6
2. Doel en aanpak van het onderzoek	7
2.1 Doel en onderzoeksvragen	7
2.2 Onderzoeksaanpak	7
3. Evaluatie Straatcoaches Oss	9
3.1 Inleiding	9
3.2 Inzet van de straatcoaches in Oss	9
3.3 Oordelen van organisaties	12
3.4 Oordelen van wijkbewoners	16
3.5 Oordelen van jongeren	17
3.6 Gemelde jeugdoverlast Oss	18
4. Conclusies en verbeterpunten	23

Bijlage 1 Overzicht interviews

Bijlage 2 Meldingen jeugdoverlast Noord Brabant

Foto omslag:
BD, van Assendelft

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Om de veelvuldig geconstateerde overlast van jongeren en jeugdgroepen te verminderen, heeft de gemeente Oss najaar 2018 besloten 'straatcoaches' in te zetten. Daartoe is een contract afgesloten met het bedrijf 'Secutor Security' dat in meerdere gemeenten in Brabant en Limburg ervaring heeft opgedaan met de inzet van straatcoaches.

Het besluit van de gemeente Oss tot de inzet van straatcoaches via een externe organisatie vloeit voort uit de verantwoordelijkheid van de lokale overheid om een aanpak van overlastgevende jeugdgroepen te versterken. Men had in de daaraan voorafgaande periode geconstateerd dat andere organisaties, waaronder het jongerenwerk, onvoldoende geëquipeerd waren om de problematiek van overlastgevende en criminaliserende jongeren in Oss zelfstandig aan te pakken.

In een probleemschets geeft de gemeente aan dat in Oss naar schatting een tiental jeugdgroepen in meer of mindere mate actief zijn (geweest)¹. In enkele gevallen hebben jeugdgroepen de kans gezien zich te ontwikkelen tot overlastgevende of soms zelfs tot criminele jeugdgroepen. Zo heeft eind 2016 een jeugdgroep voor grote schade in Oss gezorgd. In 2018 heeft deze jeugdgroep opnieuw voor problemen gezorgd, waardoor eind 2018 een deel van de Schadewijk door de gemeente als veiligheidsrisicogebied is aangemerkt.

Per jaar ontwikkelen gemiddeld één tot twee groepen zich tot overlastgevende jeugdgroepen, waarbij acties vanuit de gemeente en samenwerkingspartners nodig zijn. In een daartoe opgestelde adviesnota constateerde de gemeente echter dat er niet structureel op de aanpak van overlastgevende jeugdgroepen werd ingezet²:

- binnen het gemeentelijk apparaat was veelal sprake van ad hoc beleid en ontbrak met name de procesregie en coördinatie in de integrale aanpak binnen de keten van overlastgevende jeugdgroepen, waarin ook aandacht is voor vroegsignalering en preventie;
- bij de politie werd de focus met name gericht op strafbare feiten gepleegd door jeugdigen. Bovendien is bij de politie minder tijd geborgd voor jeugdagenten, waardoor zij onvoldoende tijd hebben om jeugdgroepen in beeld te krijgen en een vertrouwensband op te bouwen met de jongeren;
- het aanpakken van overlastgevende jeugdgroepen, en het terugdringen van jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit, was en is niet specifiek benoemd als taak van het jongerenwerk (naast algemene preventieve taken). Het jongerenwerk heeft hierin ook een terugtrekkende beweging gemaakt.

¹ Gemeente Oss en Bernheze, Beleidskader Integrale Veiligheid 2019-2022.

² Gemeente Oss, Aanpak overlastgevende jeugdgroepen, advies aan B&W. 9 september 2019.

In deze context constateerde de gemeente een hiaat tussen het zorg- en het veiligheidsdomein. Hierdoor mist de gemeente 'ogen en oren op straat' op het moment dat de jeugd zich daar bevindt en hebben jeugdgroepen de kans zich te ontwikkelen tot overlastgevende of soms zelfs tot criminele jeugdgroepen. Ook miste men regie op en coördinatie van een integrale aanpak van overlastgevende jeugdgroepen, toegespitst op de groep, de personen en de gezinssystemen.

Deze situatie heeft zich in voorgaande jaren in meerdere gemeenten voorgedaan en heeft aldaar ook tot verschillende aanpakken geleid. Het gat tussen de (deels) terugtrekkende politie en het (reguliere) jongerenwerk wordt daarbij op zeer uiteenlopende wijzen opgevuld (Bervoets, 2015). Het kan daarbij bijvoorbeeld gaan om ambulante jongerenwerk, straatcoaches, jeugdboa's of overlastbestrijdingsteams. Het gaat in al deze gevallen om 'frontlijnwerkers' die daar met hun aanwezigheid op straat en in de wijk een voorname rol spelen met het houden van toezicht en, waar nodig, jongeren op hun gedrag aanspreken. Uit onderzoek blijkt ook dat het helpt om in de zoektocht naar een (blijvende) gedragsverandering en het stoppen van recidive uit te gaan van een systeemaanpak: het betrekken en inzetten van de directe sociale omgeving van een bepaalde probleemveroorzaker bij de gedragsinterventie. Ook daar kunnen frontlijnwerkers (met name vanuit zorg en hulpverlening) een rol spelen 'achter de voordeur', dus in rechtstreeks contact met het gezin en de familie van jongeren (zie hiervoor onder andere Bervoets, 2015).

1.2 Pilot Straatcoaches

Vanuit deze achtergrond is in oktober 2018 door de gemeente Oss de projectopdracht 'Samenwerking en regie rondom jeugdgroepen' vastgesteld. In deze opdracht heeft de gemeente:

- de verantwoordelijkheid voor de aanpak van overlastgevende jeugdgroepen. Daarbij heeft de gemeente de procesregie en coördinatie in de integrale aanpak van overlastgevende jeugdgroepen (volgens het 7-stappen model³);
- de pilot met straatcoaches in uitvoering gebracht. Twee hoofddoelen van deze pilot waren:
 - het verminderen van overlast door jeugdgroepen;
 - het maken van verbinding tussen zorg en veiligheid; dit betreft met name het waar mogelijk voorkomen van jeugdoverlast en –criminaliteit (preventie) en het helpen van jongeren in hun weg naar hulpverlening.

De pilot met straatcoaches is in Oss gestart op 1 november 2018 en had in eerste instantie een looptijd tot 31 december 2019. Met deze pilot wilde de gemeente experimenteren met een andere manier van werken bij de aanpak van (jeugd)overlast op straat. Daarbij wilde men met

³ Landelijk is een werkproces voor risicovolle jeugdgroepen en groepsgedrag opgesteld: het 7-stappenmodel. Het gaat om het *Werkproces Integrale aanpak Problematische Jeugdgroepen en Groepsgedrag*, opgesteld door het Landelijk projectteam proeftuinen, maart 2016 (versie 1.0). De groepsscan vervangt de eerder gebruikte shortlistmethode. Gemeenten voeren meer dan voorheen regie op deze aanpak.

name leren van de ervaringen en opbrengsten, om vervolgens te beoordelen wat mogelijk op langere termijn nodig is.

De pilot met straatcoaches is met ingang van januari 2020 door de gemeente met twee jaar verlengd en de inzet van de straatcoaches is derhalve contractueel vastgelegd tot eind 2021. Daarna bestaat in principe de mogelijkheid tot verlenging van één jaar (2022). De kosten voor de gemeente voor het inzetten van de straatcoaches bedragen € 195.000,- per jaar.

1.3 Interne gemeentelijke evaluatie straatcoaches

Uit een interne evaluatie van de gemeente Oss juli 2019 zijn de volgende pluspunten van de straatcoaches naar voren gekomen:

- zij leveren een bijdrage aan het veiligheidsgevoel van inwoners;
- zij leveren een bijdrage aan meer rust op straat;
- zij leveren een bijdrage aan het in kaart brengen van jeugdgroepen, wat de gemeente en de politie helpt in hun plan van aanpak.

Als aandachtspunten zijn in deze evaluatie de volgende aspecten expliciet benoemd:

- er zijn geen jongeren aangemeld bij hulpverlening / jongerenwerk;
- betrokken samenwerkingspartners missen een goede afstemming met de straatcoaches;
- het is niet bekend dat de straatcoaches een bijdrage hebben geleverd aan het voorkomen van jeugdoverlast en –criminaliteit.

2 Doel en aanpak van het onderzoek

2.1 Doel en onderzoeksvragen

De onderhavige tussenevaluatie dient zicht te geven op de opbrengsten van de inzet van de straatcoaches tot nu toe en aanwijzingen op te leveren voor mogelijke verbeterpunten. Het onderzoek heeft tot doel antwoord te geven op de volgende hoofdvragen:

1. hoe functioneren de straatcoaches in Oss?
2. welke resultaten worden met de straatcoaches behaald?
3. welke meningen bestaan er bij 'partijen' over functioneren, samenwerking en opbrengsten van straatcoaches? Partijen zijn hier organisaties (waaronder ketenpartners) maar ook bewoners en jongeren.
4. welke mogelijke verbeterpunten zijn aan te geven over functioneren straatcoaches?

2.2 Onderzoeksaanpak

Om de vragen te kunnen beantwoorden, zijn de volgende onderzoeksactiviteiten ondernomen.

Interviews sleutelpersonen organisaties

Er zijn met 21 sleutelpersonen van relevante organisaties interviews afgenomen (zie bijlage 1 voor overzicht organisaties). Hoofdelementen in deze interviews zijn de werkwijze van de straatcoaches, de samenwerking tussen de instanties en straatcoaches en (mogelijke) effecten van de inzet van straatcoaches.

Interviews met wijkbewoners en ondernemers

De bekendheid met en tevredenheid over de straatcoaches is met name in twee wijken in Oss (Schadewijk en Ruwaard) nader in kaart gebracht door met wijkbewoners en ondernemers die in die betreffende wijk wonen en/of werken in gesprek te gaan. Deze gesprekken hebben op drie verschillende dagdelen op straat, winkels, cafetaria en wijkcentra plaatsgevonden. Er is met in totaal 34 wijkbewoners gesproken in de Schadewijk, Ruwaard en omgeving Rusheuvel. De locaties van deze gesprekken zijn mede geselecteerd op basis van de interviews met sleutelinformanten die hebben aangegeven dat de straatcoaches daar in principe opereren.

Interviews met jongeren

Er zijn in de onderzoeksperiode gesprekken gevoerd met jongeren op locaties in Oss die door de straatcoaches en door de politie als 'hotspots' van hangjongeren zijn benoemd. Op acht locaties zijn met in totaal 32 jongeren korte en langere gesprekken gevoerd over onder meer hun bekendheid en contacten met de straatcoaches in Oss (zie bijlage 1 voor een overzicht van de bezochte locaties).

Ronde met straatcoaches

Tijdens het onderzoek is ook praktisch zicht verkregen op de aanpak van de straatcoaches door op een avond met een koppel van hen mee 'op pad' te gaan in Oss. Daarbij is geobserveerd hoe de straatcoaches de jongeren opzoeken en benaderen en is informatie uitgewisseld over hun ervaringen met het werken als straatcoach in Oss.

Analyse registraties overlast jeugd

Om een cijfermatig beeld te krijgen van de gemelde overlast van jongeren in Oss, zijn via de gemeente/politie overzichten verkregen van deze meldingen. Daarbij is naar de periode 2016-2020 gekeken om mogelijke trends in beeld te brengen.

3 Evaluatie van de straatcoaches

3.1 Inleiding

Voor de evaluatie van de inzet van straatcoaches in Oss is van belang met name in te zoomen op het bereiken van de twee hoofddoelen, namelijk:

- het verminderen van overlast door jeugdgroepen;
- het maken van verbinding tussen zorg en veiligheid; het waar mogelijk voorkomen van jeugdoverlast en –criminaliteit (preventie) en het helpen van jongeren in hun weg naar hulpverlening.

Meer specifiek wordt gekeken naar het functioneren van de straatcoaches en een aantal inhoudelijke taken die met de gemeente zijn afgesproken. Het gaat om het:

- signaleren en in kaart brengen van jeugdgroepen en zorgjongeren;
- actief onder de aandacht brengen van de zorgjongeren en aandacht vragende jongeren;
- monitoren van de jeugdgroepen;
- in kaart brengen van de 'bijvangst';
- opstellen van rapportages; waaronder het vastleggen van aard en omvang van groepen/jongeren, geconstateerde problematiek, ondernomen acties van straatcoaches en aantal doorverwijzingen van jongeren/anderen naar instanties.

3.2 Inzet van de straatcoaches in Oss

De straatcoaches van Secutor worden sinds november 2018 in Oss ingezet. Zij begeven zich in een herkenbaar (beveiligers)tenue door verschillende wijken in Oss, maar hebben formeel geen extra bevoegdheden voor toezicht, handhaving of opsporing; de straatcoach mag niet meer of minder dan elke andere burger. Zij hebben derhalve geen bevoegdheden om te handhaven, ook niet wanneer dit nodig is. Als een dergelijke situatie zich wel voordoet, dienen zij te wachten tot de politie en/of boa's aanwezig zijn.

De voordelen van de inzet van een straatcoach liggen dan met name in de informele benadering van jongeren en het inzetten van overtuigingskracht ('praatkracht') om de jongeren te laten stoppen met hun overlastgedrag. De straatcoaches van Secutor hebben een niet-westerse migratie-achtergrond, 'ervaringsdeskundigheid' op straat en van hen wordt verwacht dat zij op basis hiervan sneller in gesprek kunnen raken met (hang)jongeren in Oss, met deels ook een andere migratie-achtergrond.

De straatcoaches opereren 5 avonden per week in Oss (woensdagavond tot en met zondagavond), met in totaal 90 uren inzet per week. Op vrijdag- en zaterdagavond worden twee koppels ingezet, op de andere avonden één koppel. De straatcoaches zijn in principe altijd dezelfde personen die in Oss opereren. In de praktijk gaat het om een inzet op:

- woensdag- en donderdagavond van 18.00 – 23.00 uur (1 koppel);
- vrijdag- en zaterdagavond koppel 1 18.00 – 02.00 uur / koppel 2 20.00 – 02.00 uur;
- zondagavond 17.00 – 00.00 uur (1 koppel).

De doelgroep van de straatcoaches in Oss omvat jongeren en/of jeugdgroepen in de leeftijd van 12 tot en met 24 jaar, die veel op straat te vinden zijn en overlast veroorzaken, in welke vorm dan ook. Ten aanzien van de leeftijdsgrens van de jongeren geeft men aan dat hierin de 'nodige flexibiliteit' wordt genomen.

De rol van de straatcoach is er op gericht een verbinding te zijn tussen welzijnsinstelling(en), politie, gemeente en jeugd. Dat wil zeggen dat de straatcoach contact probeert te maken met de jeugd op straat en een vertrouwensband creëert om zo zicht te krijgen op wat er gaande is, wat er (mogelijk meer) speelt en wat wellicht een oplossing zou kunnen zijn. De straatcoaches krijgen in beeld welke jongeren zich veelvuldig op straat vertonen en kennen ze bij naam en toenaam. Zij zijn in principe de 'ogen en oren' op straat en opereren onder meer binnen de wijken Ruwaard en Schadewijk in Oss.

De aanpak richt zich, volgens de overeenkomst tussen gemeente en Secutor, ook op de ouders van de jongeren, de wijkbewoners die overlast ervaren/melden en de betrokken professionals. In de overeenkomst met Secutor is naast de taken van de straatcoaches 'op straat', ook aangegeven dat de straatcoaches wekelijkse rapportages dienen op te stellen voor de regisseur jeugdoverlast van de gemeente Oss en aansluiten bij overleggen/contact houden met (keten) partners bestaande uit de politie, Ons Welzijn en gemeente Oss. In dit geval gaat het om het ambulant jeugdoverleg in Oss, dat eenmaal per vier - zes weken plaatsvindt en waaraan in principe, onder voorzitterschap van de gemeente, de politie, boa's, straatcoaches, jongerenwerk en verslavingszorg deelnemen. Doel van dit overleg is het delen van de verschillende relevante bevindingen en signalen (van problematisch groepsgedrag) door alle ketenpartners.

Rapportages straatcoaches

De gemeente Oss heeft in het kader van de opdracht aan de straatcoaches gevraagd ook regelmatig rapportages voor de beleidsadviseur Veiligheid, i.c. regisseur jeugdoverlast, op te stellen zodat er bij de gemeente zicht is op de aard en omvang van groepen jongeren, de geconstateerde problematiek, ondernomen acties van straatcoaches en het aantal doorverwijzingen van jongeren naar instanties.

In de praktijk komt naar voren dat de straatcoaches vooral korte, 'staccato-achtige' kwalitatieve verslagen maken over hun inzet op de betreffende avonden. Er is geen cijfermatig inzicht in hoeveel jongeren ze ontmoeten of aanspreken en ook geen specificering van de ureninzet. De contacten met jongeren ontstaan voor een belangrijk deel op initiatief van de straatcoaches die op route door de wijken jongeren aantreffen waarvan zij vinden dat die moeten worden aangesproken op hun gedrag. Ook worden jongeren op een aantal vaste en wisselende locaties in Oss opgezocht naar aanleiding van meldingen van de politie of boa's in de WhatsApp-

groep. Uit de overzichten en gesprekken komt naar voren dat circa 10 - 12 locaties (hotspots) in Oss in meer of mindere mate geregeld door de straatcoaches worden bezocht.

Uit de korte verslagen van de straatcoaches blijkt dat het gedrag van jongeren bij meldingen vaak bestaat uit luidruchtig aanwezig zijn, het gebruik van alcohol en drugs (blowen en lachgas) op plaatsen waar dat niet is toegestaan en op straat gooien/achterlaten van afval.

Bij een belangrijk deel van de rondes is niet direct sprake van een overlastmelding, maar zoeken de straatcoaches op eigen initiatief contact met jongeren om met hen in gesprek te raken ('socializen'). Na de 'smalltalk' worden de jongeren gewezen op de mogelijke overlast die ze veroorzaken. Bovendien wordt ze op het hart gedrukt dat ze rustig doen en hun rommel netjes opruimen.

Het volgende (willekeurige) voorbeeld van een dergelijke registratie geeft een beeld van de wijze waarop de straatcoaches in bepaalde situaties op enkele locaties optreden:

Zaterdag (eind) oktober 2020:

Meerdere malen rondes gemaakt. Bij Berghem diverse malen mensen aangesproken en weggestuurd.

HANEX Groep aangetroffen bij de Rusheuvel aan de voorzijde goed gesprek mee gevoerd ook aangegeven wat ons dwars zit met deze groep werd goed op gereageerd.

Joost van de Vondellaan ook deze locatie extra aandacht geschonken jongere heren reageerden ook goed op ons aangegeven dat deze locatie extra aandacht geniet.

Ruwaard restaurant 2 auto's aangetroffen op privé terrein deze heren aangesproken en weggestuurd.

Spoorlaan 4 dronken personen aangetroffen die onderling ruzie hadden; met hen in gesprek gegaan en rustig gekregen waarop wij ze hebben weggestuurd.

Albert Heijn: hier werden we weer aangesproken door medewerker Albert Heijn, jongens die een winkelverbod gekregen hebben zijn nog een keer teruggekomen. Wij hebben ze weggestuurd en zijn met de teamleider van AH in gesprek gegaan. Wij hebben ze onze nummer gegeven mochten de jongens terug komen kunnen ze ons altijd bellen.

Fratershof: hier troffen we 2 meisjes aan met lachgastank en ballonnen, wij zijn met hun in gesprek gegaan en uitgelegd wat de gevolgen kunnen zijn van het gebruiken van ballonnen. Meiden geven aan dat er nergens iets te doen is en ze ook niet met meer als 4 personen samen mochten zijn. Wij hebben uitgelegd dat we er begrip voor hebben maar toch liever dat ze niet op straat ballonnen gebruiken.

Naast deze reguliere inzet op vier avonden per week, hebben de straatcoaches incidenteel ook aanvullende activiteiten ondernomen. Daarbij hebben zij zich onder meer ingezet om in een aantal overlastsituaties de-escalerend op te treden waardoor bijvoorbeeld vechtpartijen tijdens de Kermis zijn opgelost, evenals enkele 'hoodfights' onder jongeren in de Schadewijk.

Ook is er inzet geweest bij een incident in de Geffense bossen waar de straatcoaches de boa's hebben ondersteund. Een ander optreden betreft het bijstaan en emotioneel ondersteunen van een groep jongeren na een dodelijk ongeval van een van hun vrienden (oktober 2020). Een aanvullende activiteit van de straatcoaches die mogelijk ernstige overlast tijdens Oud & Nieuw 2020-2021 heeft voorkomen, is de vroegtijdige benadering van drie jongeren die door middel van Project X veel jongeren wilden uitnodigen voor een openbaar feest in het centrum van Oss. Na signalen van de digitaal wijkagent hebben de straatcoaches in samenwerking met de

politie proactief ingegrepen door ‘stopgesprekken’ en is de organisatie van een (ongewenste) grootschalige bijeenkomst van jongeren op voorhand verhinderd. Dit preventieve ingrijpen was succesvol en heeft veel waardering van betrokken partijen ontvangen.

3.3 Oordelen van organisaties over straatcoaches

Een belangrijke informatiebron voor de beoordeling van de inzet en opbrengsten van de straatcoaches zijn (de sleutelpersonen bij) de organisaties die zicht hebben op de jeugd en jeugdoverlast.

Over functioneren, samenwerking en opbrengsten van straatcoaches

De politie van het basisteam Maasland ziet een groot operationeel voordeel aan de inzet van de straatcoaches in Oss. Met de straatcoaches is afgesproken dat ze bij de start van hun ronde inbellen bij de OPCO (operationeel coördinator) van dienst bij de politie. Hiermee weet de politie dat de straatcoaches aanwezig zijn en zij kan dan hen eventueel inschakelen bij overlastmeldingen over jongeren. Ook wordt de inzet van straatcoaches en politie via de gezamenlijke WhatsApp afgestemd. De jeugdagente is binnen de politie het centrale aanspreekpunt voor de straatcoaches en overige betrokkenen als het gaat om jeugdoverlast. De groepsapp heeft het grote voordeel dat de deelnemers daaraan van elkaar weten wanneer ze in dienst zijn en optreden. De inzet van de straatcoaches sluit daarmee goed aan bij de operationele doelen van de politie. Door de flexibiliteit kunnen de straatcoaches ook ingezet worden op de uren waarin dat ook écht nodig is; zij hebben daartoe ook voldoende capaciteit. De politie geeft aan dat zij de informatieoverdracht wel mist van de straatcoaches die men in eerste instantie wel had. De informatiepositie van de politie is daarmee minder sterk geworden als het over jeugdoverlast gaat, maar de informatiepositie van de gemeente is wel versterkt.

De politie ziet dat de straatcoaches in staat zijn om de overlastjongeren ook snel te benaderen; als de jongeren zich verplaatsen van de vaste locaties, gaan de straatcoaches ook zelf naar hen op zoek. In dat opzicht opereren de straatcoaches proactief. Zij zoeken, in de visie van de politie, nadrukkelijk naar contact met jongeren en zijn flexibel in hun inzet. De politie heeft de indruk dat de straatcoaches goed, op een niet-repressieve wijze, in gesprek gaan met de jongeren (“de grote broer uithangen”, als vertrouwenspersoon). Men wijst daarbij ook op het (persoonlijke) profiel van de straatcoach, waarbij de coach goed kan aansluiten op de belevingswereld van de jongeren.

In de visie van de politie heeft de inzet van de straatcoaches ook effect op de jeugdoverlast gehad, met name in de Schadewijk waar na eind 2018 meer rust in de wijk is gekomen. Ook de inzet van de straatcoaches bij een criminele jeugdgroep in Ussen wordt zeer gewaardeerd. Sindsdien ziet de politie wel dat er meer verplaatsingen van jeugdigen/jeugdgroepen zijn over meerdere wijken in Oss en treedt in dit opzicht (deels) ook een ‘waterbedeffect’ op (dit komt ook uit de meldingen van jeugdoverlast naar voren; zie verder).

De straatcoaches hebben naar de mening van de politie het eerste doel van hun opdracht behaald en zijn in de opvatting van de politie “de kosten waard”. Er is geen zicht bij de politie in

hoeverre het tweede doel, het actief onder de aandacht brengen van de zorgjongeren en aandacht vragende jongeren en verwijzing naar hulpverlening, feitelijk is ingevuld.

De politie wijst ook op enkele mogelijke operationele verbeterpunten bij de straatcoaches: het afstemmen van de inzet kan beter door het eerder en consequenter inbellen bij de OPCO van de politie en de informatie-uitwisseling kan (ook binnen de vernieuwde wetgeving) beter worden afgestemd. In de praktijk zou de politie willen dat de straatcoaches meer meldingen van de politie overnemen, maar dat lukt niet altijd. Om de inzet van de straatcoaches te versterken, geeft de politie tevens aan dat de bekendheid van de straatcoaches ook bij de politie intern verder dient te verbeteren.

Ook wijkcoördinatoren van de wijken Ruwaard en Schadewijk, waar in voorgaande jaren relatief veel (jeugd)overlast was, zijn positief over de inzet van de straatcoaches. Zij wijzen er op dat de straatcoaches snel contact maken met jongeren en daarbij rustig optreden. Door toezicht en signalering werken ze volgens deze coördinatoren ook preventief, aangezien ze jongeren bewust maken van hun (overlast)gedrag.

Bij het buurtpreventieteam in Ruwaard is men (zeer) tevreden over de inzet van en samenwerking met de straatcoaches. Men beoordeelt de straatcoaches als flexibel, proactief en zij hebben naar hun mening het juiste profiel voor de benadering van jongeren. Mede door hun inzet is volgens vertegenwoordigers van het buurtpreventieteam de overlast verminderd en is het veiligheidsgevoel in de wijk vergroot.

Bij de gemeentelijke afdeling van de boa's geeft men aan dat er een lichte vorm van samenwerking met de straatcoaches is ontstaan, die tot op zekere hoogte verder gestalte krijgt door middel van de meldingen in de gezamenlijke app-groep. De boa's reageren tevens op meldingen van jeugdoverlast, waarbij zij hun inzet op wijkniveau hebben ingedeeld. Bij een late dienst (tot 22.00 uur) werkt men niet op wijkniveau maar binnen heel Oss.

Zij weten elkaar nu te vinden, met een onderscheid naar de verschillende rollen die men heeft. Er is een verschillende benadering van jongeren en ook jongeren nemen 'meer afstand' van de boa's in vergelijking met de straatcoaches. De samenwerking staat feitelijk op een laag pitje. De boa's herkennen wel pluspunten van de straatcoaches, waaronder hun laagdrempelige contacten met jongeren (ook door gebruik van andere auto's en kleding) en een vorm van 'gedrevenheid'. Anderzijds bemerken de boa's dat er niet veel informatieoverdracht aan hen is over jongeren en dat zij als boa eerder als 'boeman' gezien worden en de straatcoaches zich (teveel) als 'vriendjes' van jongeren opstellen. Mede gezien de ambitie van boa's om zich ook meer te richten op de overlast door jongeren en daar speciale aandacht aan te geven, zien zij de inzet van de straatcoaches als een tijdelijk gegeven waarbij andere partners vanuit Oss in de toekomst een rol zouden kunnen spelen.

Bij het jongerenwerk heeft men in voorgaande jaren aangegeven dat de oorspronkelijke doelgroep van 'overlastgevende' jongeren, gezien hun criminaliserende tendensen, niet aansloot bij hun mogelijkheden en visie op preventief jongerenwerk. De aanpak diende op dat moment een meer repressief karakter te hebben, waarvoor het jongerenwerk niet de middelen en ervaring had. De contacten tussen het jongerenwerk en de straatcoaches zijn beperkt; er is een

scheiding tussen het preventieve jongerenwerk, met een veelal accommodatie gebonden aanpak (binnen t Honk in Ruwaard), en het straatgerichte werk van de (straat)coaches. Het jongerenwerk ziet de inzet van de straatcoaches dan ook als “een andere tak van sport”. Het oordeel over de straatcoaches is gematigd positief, in die zin dat men vindt dat de straatcoaches goed zichtbaar zijn, een positieve uitstraling hebben en er in geslaagd zijn de groep criminaliserende jongeren te verkleinen. Als verbeterpunten is men van mening dat gekeken dient te worden naar de oorspronkelijke doelen, waarbij ook de aansluiting met de hulpverlening meer in beeld komt. Om dit te realiseren acht het jongerenwerk een versterking van het ambulant overleg gewenst, met een duidelijke aansturing hiervan vanuit de gemeente.

Bij het Centrum Jeugd en Gezin (CJG) hebben de brede jeugdprofessionals weinig concreet zicht op de inzet en opbrengsten van de straatcoaches; als team werken zij niet op straat maar verlenen hulp aan jongeren die met name door het jongerenwerk zijn doorverwezen. Het gaat om individuele trajectbegeleiding voor jongeren, waarbij ook (sport)trainingen worden aangeboden (in het jongerencentrum ‘t Honk in Ruwaard). De contacten met de straatcoaches zijn beperkt, tot het overleg in het ambulant overleg. De jeugdprofessionals bij het CJG geven aan in de afgelopen twee jaar slechts “enkele doorverwijzingen” via de straatcoaches te hebben ontvangen van jongeren. Men is van mening dat het tweede doel van de straatcoaches, het “leggen van lijnen naar het jongerenwerk en hulpverlening”, nog onvoldoende uit de verf is gekomen. In dit kader pleit men voor een (vernieuwde) taakverdeling met een handhavingstaak bij de boa’s en een vernieuwde, uitgebreide taak bij het jongerenwerk die ook meer straatgericht gaat werken.

Vanuit de verslavingszorg bij Novadic Kentron, dat in Oss met name met het jongerenwerk samenwerkt, heeft men weinig professionele contacten met de straatcoaches die betrekking hebben op het werk ‘op straat’. Deze contacten zijn beperkt tot het gezamenlijk ambulant overleg eenmaal per zes weken waaraan beide partijen deelnemen. De straatcoaches hebben de verslavingszorg wel gewezen op locaties in Oss waar door groepen jongeren drugs worden gebruikt, maar er zijn geen individuele trajecten uit voortgevloeid. Men heeft geen uitgesproken oordeel over de inzet en opbrengsten van de straatcoaches, maar is wel van mening dat de koppeling van de twee hoofddoelen/taken van de straatcoaches niet goed realiseerbaar is.

Ook vanuit het wijkbeheer van de woningcorporatie heeft men weinig zicht op de praktische inzet van de straatcoaches en heeft men geen directe professionele contacten. Men mist wel de uitwisseling van informatie met de straatcoaches, aangezien men ook in dezelfde wijken werkzaam is waar jongeren overlast plegen of hebben gepleegd (met name de Schadewijk). De straatcoaches zijn niet vertegenwoordigd in het kernteamoverleg in de wijk (van gemeente, politie, ONS Welzijn en Brabant Wonen). Om elkaar beter te kunnen vinden, stelt men voor om de straatcoaches (incidenteel of vaker) uit te nodigen voor het kernteamoverleg. Vanuit de woningcorporatie heeft men op dit vlak ook geen contacten met het jongerenwerk. Men krijgt bij de woningcorporatie wel signalen van wijkbewoners dat de inzet van de straatcoaches het gevoel van veiligheid vergroot. Men ziet bij het wijkbeheer dat de overlast door jongeren is verminderd, door de inzet van de straatcoaches, maar men wijst ook op het

‘perspectief’ dat aan jongeren geboden dient te worden (er is, in deze opvatting, een duidelijke behoefte aan hangplekken onder jongeren die serieus genomen moet worden).

Concluderend

Uit de opvattingen en ervaringen van organisaties in Oss kunnen we concluderen dat de inzet en opbrengsten van de straatcoaches door meerdere partijen positief worden beoordeeld. Er is wel een aantal aandachtspunten naar voren gekomen.

Als belangrijke pluspunten van de straatcoaches beschouwt men vooral de flexibiliteit in de inzet, de rustige maar toch overtuigende aanpak van jongeren bij overlastsituaties en de proactieve benadering bij mogelijke overlast. De straatcoaches zijn er in geslaagd een belangrijke bijdrage te leveren aan het verminderen van de jeugdoverlast en met name van de jeugdgroepen die zich in voorgaande jaren tot criminele jeugdgroepen hadden ontwikkeld. Aan deze groepen is in samenwerking met de politie een halt toegeroepen. Het eerste doel van de inzet van de straatcoaches is daarmee behaald: men heeft meer zicht op de (groepen) jongeren in Oss die overlast veroorzaken, er is een laagdrempelige ingang gevonden om hen te benaderen en de overlast te verminderen en de ontwikkelingen daarin kunnen tot op zekere hoogte ook worden gevolgd, i.c. gemonitord. Deze conclusie sluit aan bij de eerdere evaluatie (juli 2019) waarbij is aangegeven dat de straatcoaches een bijdrage leveren aan het in kaart brengen van jeugdgroepen, wat de gemeente en de politie helpt in hun plan van aanpak. De betreffende organisaties geven ook aan dat naar hun oordeel de straatcoaches ook een bijdrage leveren aan het veiligheidsgevoel van inwoners en een bijdrage aan meer rust op straat.

Op een aantal aspecten wordt ook verbetering in de inzet van de straatcoaches wenselijk geacht.

Deze verbetering betreft deels formele aspecten in de relatie tussen gemeente en Secutor en uitvoering van taken en deels afspraken die wenselijk zijn om de afstemming met organisaties te verbeteren. Een van de verbeterpunten hierin betreft de formele afstemming tussen Secutor en gemeente over de inzet en bestede uren van de straatcoaches. Bovendien is er relatief weinig informatie-uitwisseling door de straatcoaches over kenmerken van jongeren/jeugdgroepen, mede omdat wekelijkse rapportages aan de regisseur jeugdoverlast niet structureel worden opgesteld. De gewenste monitoring heeft daarmee een ad hoc karakter en is niet goed inzichtelijk.

Een verbeterpunt betreft de operationele afstemming met de politie over de momenten van de inzet door de straatcoaches zodat ook bij de OPCO van de politie duidelijk is dat zij in Oss actief zijn. De WhatsApp-groep functioneert, maar de afstemming over de tijdstippen van de inzet kan beter gestructureerd.

De interviews wijzen uit dat het tweede doel van de inzet van de straatcoaches, namelijk het maken van verbinding tussen zorg en veiligheid (i.c. het verwijzen en helpen van jongeren in hun weg naar hulpverlening) niet is behaald: er zijn slechts enkele jongeren aangemeld bij hulpverlening / jongerenwerk en relevante organisaties -in dit kader jongerenwerk, Centrum Jeugd en Gezin, verslavingszorg- hebben geen goede afstemming met de straatcoaches en vice versa. Het in kaart brengen van zorgjongeren en het actief onder de aandacht brengen van deze jongeren bij organisaties is niet of nauwelijks gerealiseerd door de straatcoaches. Het

bijzondere jaar 2020, waarin corona ook effect heeft gehad op het ‘buitengedrag’ van jongeren, kan hierop mede van invloed zijn geweest.

3.4 Oordeel van wijkbewoners over straatcoaches

Voor een beoordeling van de inzet en opbrengst van de straatcoaches zijn ook gesprekken gevoerd met wijkbewoners in Oss. Daarbij is een selectie gemaakt van locaties/wijken waar de straatcoaches actief zijn. Er is met in totaal 34 wijkbewoners gesproken in de Schadewijk, Ruwaard en omgeving Rusheuvel.

Bij de Rusheuvel zijn 10 bewoners (waarvan 1 ondernemer) geïnterviewd die rondom de grote parkeerplaats wonen. De meeste bewoners (zes bewoners) hebben nog nooit gehoord van straatcoaches en kunnen er niets over zeggen. De andere bewoners geven aan dat ze wel regelmatig 's avonds buiten lopen en van de straatcoaches hebben gehoord, maar ze niet feitelijk hebben gezien of gesproken. Enkele bewoners geven aan dat er wel vaker overlast is van jongeren op de parkeerplaats (rotzooi, dealen, lachgas, racen). Een enkele bewoner heeft wel melding van overlast gedaan, maar geen idee of daar vervolg aan is gegeven door de politie, boa's of straatcoaches. De bewoners vinden het een prettig idee dat er meer surveillance is op de parkeerplaats door straatcoaches, ook op tijden dat anderen (politie en boa's) minder goed bereikbaar zijn bij een overlastmelding. Er is sinds begin 2020, wellicht vanwege corona en het afzetten van de parkeerplaats met hekken, wel sprake van minder overlast. Zo zijn er minder vaak groepen jongeren die races houden met hun auto's op het parkeerterrein. De bewoners weten niet welke rol de straatcoaches hierin hebben gespeeld. Ook is aangegeven dat er formeel geen toegang meer is op de parkeerplaats na 22.00 uur 's avonds. De jongeren die door de onderzoekers zijn geïnterviewd op Rusheuvel en die in een auto zaten te 'chillen', zijn op de hoogte van deze regel.

In de wijk Schadewijk zijn 14 bewoners geïnterviewd (waarvan 2 ondernemers). De geïnterviewden wonen in de omgeving van het wijkcentrum en van de Cruijff Court in de Leeuwerikstraat, Reigerstraat, Kievitstraat en Gustaaf Gelderstraat. Enkele van hen zijn betrokken bij het wijkcentrum als bestuurslid en beheerder. De helft van de geïnterviewden (bewoners en twee ondernemers) heeft van de straatcoaches gehoord; de andere helft is niet bekend met het werk van de straatcoaches. De bewoners die bekend zijn met de straatcoaches zijn over het algemeen enthousiast over de aanwezigheid en inzet van de straatcoaches. De overlast in de wijk is de laatste jaren veel minder geworden en de leefbaarheid en veiligheid in de wijk zijn verbeterd. Deze bewoners schrijven dit toe aan de inzet van de straatcoaches.

Enkele bewoners geven daarbij aan dat in hun ogen de straatcoaches goed werk leveren omdat ze met de jongeren in gesprek gaan. Ze komen uit dezelfde doelgroep en “ze wijzen niet met de vinger maar gaan het gesprek aan”. De geïnterviewden weten niet of er jongeren zijn die door de gesprekken met de straatcoaches hulp gaan zoeken. Bewoners geven aan dat de overlast in de Schadewijk, onder meer vanwege het drugsdealen op de hoek van de Zwaluwstraat en bij de Cruijff Court in een voorgaande periode, sterk is verminderd. De inzet van de straatcoaches heeft in dit kader goed geholpen. Bovendien is men van mening dat de

straatcoaches meer aanwezig en beter bereikbaar zijn dan de politie of de boa's. De straatcoaches weten, volgens geïnterviewden, beter dan de politie of boa's wat de jongeren bezighoudt. Enkele andere bewoners geven aan dat men ook melding heeft gedaan bij de politie en dat de politie hier adequaat op reageert; volgens hen rijdt de politie regelmatig rond in de wijk.

In de wijk Ruwaard zijn 10 bewoners geïnterviewd, die in de buurt van de parkeerplaats op de Joost van den Vondellaan wonen (omgeving Da Costastraat, Tollensstraat). Deze bewoners geven aan niet expliciet op de hoogte te zijn van de inzet van de straatcoaches rondom de parkeerplaats. Bijna de helft van de geïnterviewden (vier bewoners) geeft aan overlast te ervaren van de jongeren die in hun auto's zitten op de tegenoverliggende P-plaats. Volgens hen wordt er gedeald; er rijden fietsers af en aan die even wat komen ophalen bij de auto's. De overlast is 's avonds en 's nachts, op meerdere avonden/nachten van de week. De overlast was er met name omdat ze met de koplampen van de auto's in de woningen schijnen die er precies tegenover liggen. De straatcoaches geven aan dat zij deze jongeren hebben geadviseerd hun auto's in een andere richting te plaatsen waardoor deze overlast verdwijnt.

In de wijk Ruwaard is oktober 2018 een buurtpreventieproject gestart waarbij een groep vrijwilligers zich inzet voor veilige en leefbare buurten (de wijk is verdeeld in acht buurten, ieder met een eigen WhatsApp groep). Bewoners in dit buurtpreventieteam zijn zeer tevreden over de contacten met de straatcoaches en de korte lijnen die men mede met de straatcoaches heeft, onder meer via hun deelname aan een gezamenlijke App-groep (waaraan ook de politie, wijkcoördinatoren, boa's, woningcorporatie en ONS Welzijn deelnemen). Deze bewoners geven aan dat de straatcoaches snel reageren op de oproepen van het buurtpreventieteam en zich flexibel opstellen bij hun inzet. Bij een melding van jeugdoverlast wordt ook meteen doorgeschakeld naar de straatcoaches; zij nemen dan vervolgens het voortouw in de surveillance. Deze wijkbewoners merken ook op dat de straatcoaches de jongeren vanuit hun achtergrond makkelijk kunnen benaderen. Bij het buurtpreventieteam in Ruwaard geeft men tot slot aan dat "als de straatcoaches ergens zijn geweest en daar jongeren hebben aangesproken, dan helpt het ook een tijdje".

Uit de interviews met wijkbewoners in de verschillende wijken komt, samenvattend, naar voren dat de inwoners die op de hoogte zijn van de inzet van de straatcoaches positief zijn over deze inzet en resultaten.

3.5 Oordeel van jongeren over straatcoaches

Op acht locaties in Oss zijn met in totaal 32 jongeren korte en langere gesprekken gevoerd over onder meer hun bekendheid en contacten met de straatcoaches in Oss. Een deel van de jongeren was onder andere rustig in auto's aan het 'chillen' op de Rusheuvel en op de parkeerplaats op de Joost van den Vondellaan, enkele jongeren waren aan praten en blowen op het Fratershof, een groep jongeren hing rond bij de Albert Heijn op het Burchtplein, anderen zaten bij de Cruijff Court op de Brabantstraat.

Het merendeel van de geïnterviewde jongeren en jongvolwassenen op de 'hotspots' is bekend met de straatcoaches; zij zijn wel eens of vaker aangesproken door straatcoaches over hun aanwezigheid op de betreffende locatie. Deze contacten vloeien niet per se voort uit een recente melding van overlast over de betreffende jongeren, maar worden door de straatcoaches gelegd op hun ronde door verschillende wijken. De jongeren (die de straatcoaches ook wel eens als 'beveiligers' benoemen) zijn over het algemeen positief over het contact met de straatcoaches. De jongeren vinden het een groot voordeel dat zij rustig ('normaal') worden aangesproken door de straatcoaches; deze benadering wordt door hen beter gewaardeerd dan het optreden van boa's of de politie.

Een groot deel van de jongeren geeft in het gesprek aan dat zij graag, op een andere plek dan thuis, gezamenlijk 'chillen' maar dat de mogelijkheden hiertoe in Oss (zeker in coronatijd) beperkt zijn. Enkele jongeren geven aan dat ze problemen hebben (gehad) met hun thuissituatie en met school, waardoor ze liever buiten zijn dan thuis. Geen van de geïnterviewde jongeren geeft aan dat zij in gesprek zijn geraakt met de straatcoaches over hun problematiek of door hen gewezen zijn op de mogelijkheden voor hulp.

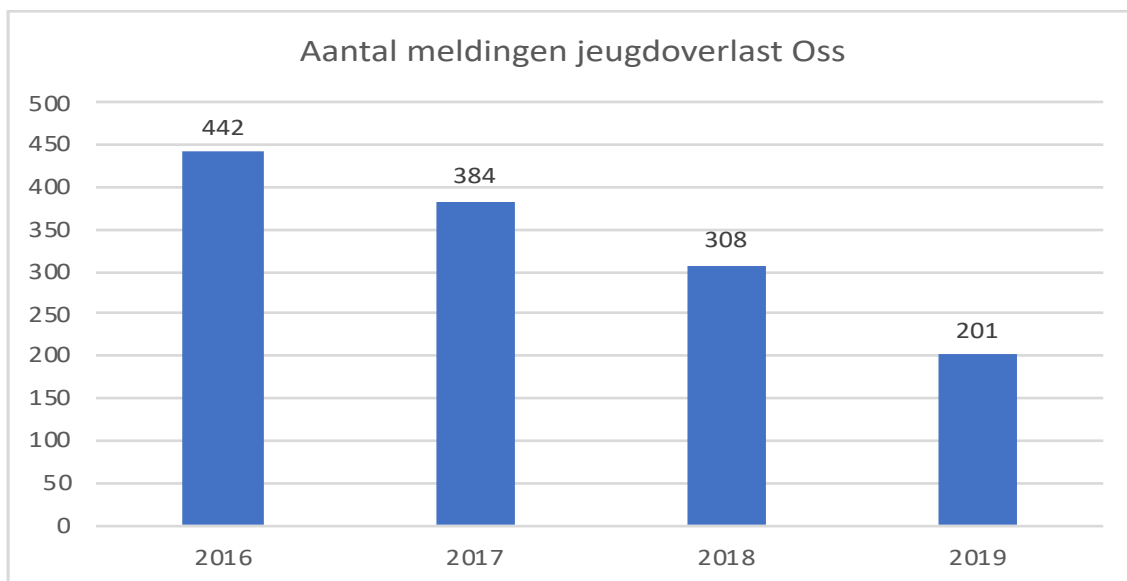
3.6 Gemelde jeugdoverlast Oss

Een van de doelen van de inzet van de straatcoaches is het verminderen van overlast door jongeren en jeugdgroepen. De gemeente Oss heeft voorafgaand aan de inzet van de straatcoaches relatief veel meldingen van (jeugd)overlast gehad en bemerkt dat een tweetal jeugdgroepen zich had ontwikkeld tot criminele jeugdgroepen. Op dit moment – begin 2021 - is nog sprake van overlast onder groepen jongeren, maar niet meer van criminele jeugdgroepen. Zo is door de inzet van de politie, straatcoaches en boa's een criminele jeugdgroep van zeven criminele jongeren in Ussen aangepakt en uiteindelijk als jeugdbende ontbonden. Ook is er een specifieke en succesvolle inzet geweest op een groep jongeren die zomer 2019 delen van de Schadewijk en ondernemers aldaar terroriseerden. De geconstateerde overlast heeft daarmee in de afgelopen twee jaar een ander karakter gekregen, waarbij het criminele aspect voor een belangrijk deel is verdrongen.

Uit een globale analyse van de meldingen van jeugdoverlast over de periode 2016 - 2019 komt een dalende trend naar voren: de gemelde jeugdoverlast in Oss is meer dan gehalveerd in deze jaren (van 442 naar 201 meldingen)⁴. Deze daling is per jaar sterker: eerst een afname met 13%, daarna met 20%, gevolgd door 35% (van 2018 naar 2019).

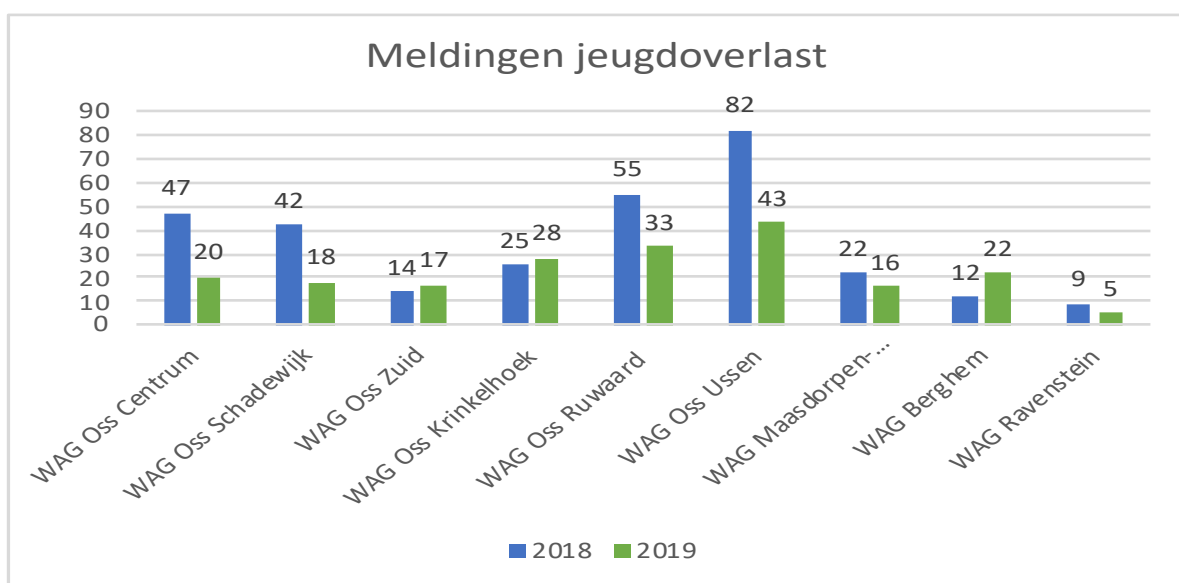
⁴ Het gaat om door de politie in Basisvoorzieningshandhaving (BVH) vastgelegde registraties van gemelde jeugdoverlast-incidenten waarop inzet is gepleegd en eigen waarnemingen door de politie van jeugdoverlast-incidenten.

Grafiek 1 Meldingen jeugdoverlast Oss 2016 – 2019, per jaar

Uit de analyse van deze cijfers kunnen we concluderen dat vanaf 2016 tot 2020 sprake is van een duidelijke (progressieve) afname van het aantal meldingen jeugdoverlast. De afname van het aantal meldingen in 2017 kan mogelijk voortkomen uit de (forse) inzet van gemeente en ketenpartners eind 2016 op een overlastgevende groep jongeren. De daling in 2019 kan mogelijk mede voortkomen uit de inzet van de straatcoaches. Mede gezien de reeds ingezette daling is niet eenduidig aan te geven welke bijdrage de straatcoaches daaraan hebben geleverd; hun inzet kan mogelijk wel aan de sterkere afname in 2019 hebben bijgedragen.

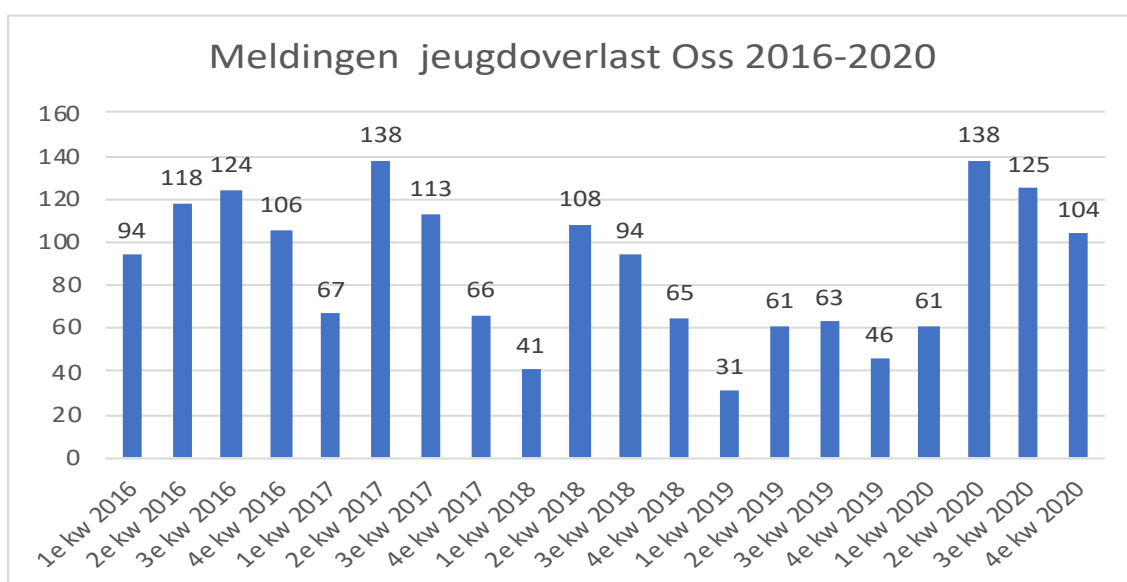
Grafiek 2 Meldingen jeugdoverlast Oss 2018-2019, naar wijken/wijkagent in Oss

Uit grafiek 2 kunnen we herleiden dat de afname in jeugdoverlast in Oss tussen 2018 - 2019 zich in verscheidene wijken voordoet: in het centrum (57%), Schadewijk (57%), Ruwaard (40%) en Ussen (48%).

De analyse van de meldingen van jeugdoverlast op kwartaalbasis wijst uit dat (niet geheel onverwacht) er ieder jaar een toename is in de tweede en derde kwartaal (voorjaar en zomer), wanneer jongeren zich meer 'in het buitenleven' begeven (gevolgd door een afname in het vierde kwartaal en eerste kwartaal). Het aantal meldingen in 2019 is, na de start van de straatcoaches in november 2018, ieder kwartaal lager dan in voorgaande (vergelijkbare) kwartalen, waarmee de overlast sterk teruggedrongen lijkt te zijn. De inzet van de straatcoaches kan, zoals gesteld, hieraan hebben bijgedragen.

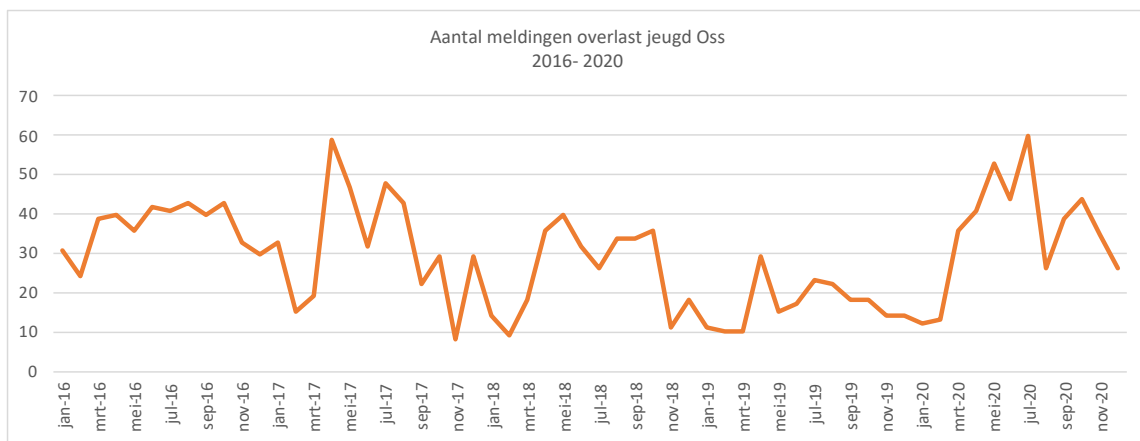
Grafiek 3 Meldingen jeugdoverlast Oss 2016 – 2020, per kwartaal

De meldingen in 2020 geven een ander beeld: het aantal meldingen in het eerste kwartaal is hoger dan andere eerste kwartalen (van 2018 en 2019) en het tweede en derde kwartaal van 2020 vertonen weer relatief hoge cijfers. De gedeeltelijke 'lockdown' vanwege corona, en het vervolgens opheffen daarvan, kan mogelijk tot een versterkte overlast in het voorjaar en de zomer hebben geleid, waarbij jongeren zich min of meer 'losgebroken' of 'euforisch' hebben gevoeld. Ook kan een sterke(re) reactie hierop door wijkbewoners een factor zijn, waarbij men meer gefocust is op overtredingen van regelgeving op straat. We zien, ter vergelijking, een overeenkomstige sterke toename in de meldingen van jeugdoverlast in deze periode in zowel de regio Noordoost Noord-Brabant als de provincie Noord-Brabant als geheel (zie bijlage 2). Het aantal meldingen van jeugdoverlast in Oss in het derde kwartaal 2020 ligt tweemaal zo hoog als het aantal meldingen in het derde kwartaal van 2019. Opmerkelijk is dat de toename van het aantal geregistreerde meldingen van jeugdoverlast in 2020 niet als zodanig door de uitvoerende professionals bij de politie, boa's en bij de straatcoaches wordt herkend. Globaal

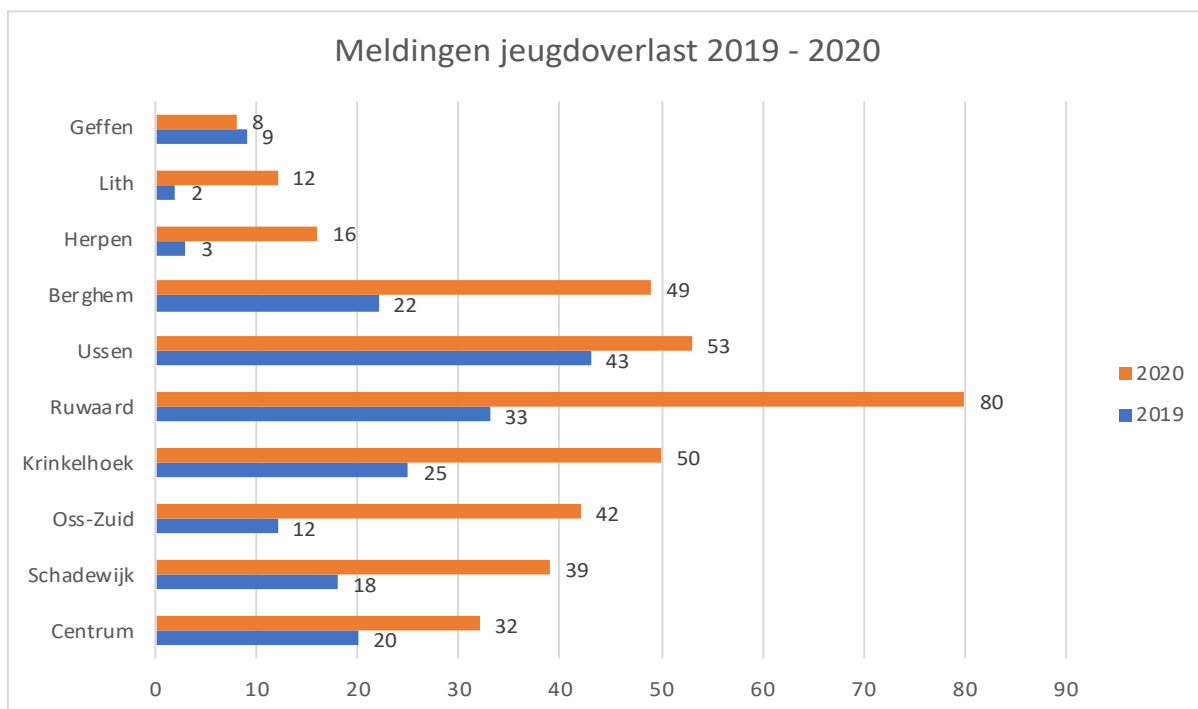
bezien, wordt de voorgaande en huidige situatie in 2020 door hen als “redelijk rustig” bestempeld.

Grafiek 4 Meldingen jeugdoverlast Oss januari 2016 - 2020

Uit een vergelijking van de meldingen van jeugdoverlast tussen 2019 en 2020 op wijkniveau, komen de toenames van de meldingen specifieker in beeld. Zo kunnen we constateren dat in het afgelopen jaar met name het aantal meldingen in Ruwaard, Berghem, Krinkelhoek en Oss Zuid is gestegen.

Grafiek 5 Meldingen jeugdoverlast Oss 2019 en 2020, naar wijken

Concluderend

De geregistreerde meldingen van jeugdoverlast geven aan dat er in Oss een continue daling is geweest in de periode 2016 tot en met 2019. De sterke afname van jeugdoverlast in 2019 lijkt, ook in het licht van de ervaringen van organisaties en wijkbewoners, mede toe te schrijven aan de inzet van de straatcoaches. De toename van meldingen van overlast in 2020 is in dit kader opmerkelijk, anderzijds is deze toename ook in andere regio's in Noord oost Brabant en in Nood-Brabant als geheel te signaleren. Corona en de daartoe ingezette maatregelen hebben een specifieke uitwerking op de jeugdoverlast en vooral de melding daarvan. Een uitsplitsing naar wijken wijst uit dat het aantal meldingen in Oss in 2020 met name is toegenomen in Ruwaard, Berghem, Krinkelhoek en Oss Zuid.

4 Conclusies en verbeterpunten

Conclusies

De evaluatie wijst uit dat de straatcoaches een relevante bijdrage leveren aan de vermindering van de jeugdoverlast in Oss. Zij vervullen een belangrijke rol in termen van toezicht, signaleren en jongeren aanspreken op hun (overlast)gedrag. De inzet is toegesneden op het op laagdrempelige wijze benaderen van (hang)jongeren op de daartoe gewenste tijdstippen. De inzet is flexibel en er is een proactieve opstelling. Door de inzet van de straatcoaches is een beter beeld ontstaan van de (groepen) jongeren die overlast veroorzaken en is bij hen een 'ingang' gevonden. Dit maakt het ook mogelijk dat sneller en beheerst kan worden ingegrepen indien de overlast te groot wordt (of nog voordat deze ontstaat). Het eerste doel voor de inzet van de straatcoaches is in dit opzicht behaald. De straatcoaches hebben daarmee een toegevoegde waarde als onderdeel van de totale veiligheidsketen.

De scherpe afname van de geregistreerde overlastmeldingen in 2019 kan mede toegeschreven worden aan de inzet van de straatcoaches. Daarentegen is het aannemelijk dat de toename in meldingen in met name het tweede en derde kwartaal 2020 mede een relatie vertoont met corona en genomen maatregelen. De ervaringen van professionals in de veiligheidsketen wijzen er juist op dat het aantal overlastsituaties in 2020 is afgenomen en dat het "beeld veel rustiger" is geworden.

De straatcoaches hebben het tweede doel van de opdracht, het maken van verbinding tussen zorg en veiligheid (i.c. het verwijzen en helpen van jongeren in hun weg naar hulpverlening) niet behaald. Er zijn slechts enkele jongeren aangemeld bij hulpverlening / jongerenwerk en relevante organisaties. Het in kaart brengen van zorgjongeren en het actief onder de aandacht brengen van deze jongeren bij organisaties is nauwelijks gerealiseerd door de straatcoaches. Het bijzondere jaar 2020, waarin corona ook effect heeft gehad op het 'buitengedrag' van jongeren, kan hierop mede van invloed zijn geweest.

De inzet en opbrengsten van de straatcoaches worden door de betrokken organisaties in Oss over het algemeen positief beoordeeld. Dit geldt met name voor de politie, voor de afdeling Veiligheid van de gemeente en voor wijkcoördinatoren die de 'oog en oor functie' en het optreden van de straatcoaches bij jeugdoverlast waarderen. Ook de andere organisaties herkennen de positieve opbrengsten van de straatcoaches, maar zij hebben (te) weinig professioneel contact met de straatcoaches om hier een omvattend oordeel over te geven.

De samenwerking met professionals van de (keten)partners is daarmee deels geslaagd. Voor de politiefunctionarissen (jeugd- en wijkagenten) loopt de samenwerking goed. De straatcoaches hebben echter in globale zin weinig aansluiting met het netwerk van jeugd- en zorgprofessionals; zij opereren op een redelijk autonome en (wellicht te) vrijblijvende wijze. In eerste instantie is de afstemming tussen straatcoaches, boa's en jongerenwerk over hun inzet hierbij een belangrijk punt van aandacht.

De interviews in enkele wijken in Oss onder wijkbewoners, ondernemers en jongeren ondersteunen het positieve beeld over de inzet en opbrengsten van de straatcoaches. Wijkbewoners die ook via een buurtpreventieproject of via de wijkcentra ook als vrijwilliger bij wijkactiviteiten zijn betrokken, zijn vooral bekend met de inzet van de straatcoaches en waarderen hun optreden bij overlastsituaties. Jongeren die bij hotspots in Oss zijn geïnterviewd, geven aan dat zij op een rustige manier door de straatcoaches zijn benaderd als ze overlast veroorzaakten. Er hebben met deze jongeren geen contacten plaatsgevonden om door te praten over bepaalde persoonlijke problematiek of om door te verwijzen naar jongerenwerk of Centrum Jeugd en Gezin.

Verbeterpunten

Bij de aanpak van jeugdoverlast en inzet van de straatcoaches verdienen enkele verbeterpunten aandacht. Deze hebben deels betrekking op operationele, uitvoeringsaspecten en deels met de tweeledige opdracht voor hun inzet:

- verbetering van de formele afstemming en terugkoppeling tussen Secutor en gemeente over de inzet en bestede uren van de straatcoaches;
- meer aandacht voor informatie-uitwisseling en verslaglegging door de straatcoaches over kenmerken van jongeren/jeugdgroepen; het opstellen van meer inzichtelijke rapportages voor regisseur jeugdoverlast zodat ook een vorm van monitoring van jeugd(groepen) kan ontstaan;
- meer aandacht voor de operationele afstemming met de politie over de momenten van inzet door de straatcoaches (via OPCO en WhatsApp-groep);
- de operationele afstemming tussen straatcoaches en boa's verdient nadere aandacht;
- het in kaart brengen van zorgjongeren en het actief onder de aandacht brengen van deze jongeren bij organisaties (het tweede doel van de opdracht) is nauwelijks ingevuld door de straatcoaches. De gewenste verbinding tussen veiligheid en zorg is daarmee nog niet gerealiseerd. Voor een verbetering hierin dienen in eerste instantie de taken en mogelijkheden van de verschillende partijen, met name van straatcoaches, boa's en jongerenwerk (in rollen, posities en bevoegdheden) opnieuw te worden beoordeeld. Met een verwijzing naar eerder verricht onderzoek kan ook worden opgemerkt dat straatcoaches ook niet als hét wondermiddel dienen te worden beschouwd bij problemen die anderen niet kunnen oplossen⁵. Een heldere beoordeling van (on)mogelijkheden van partijen wordt derhalve aanbevolen;
- gezien de breedte van de gewenste aanpak in veiligheid en zorg, met ook aandacht voor jeugdigen tot 24 jaar, is een uitbreiding van de 'partnerships' van 18- en 18+ wenselijk.

⁵ Marissing, E. van (2010) Evaluatie van de straatcoaches en de rol van de jeugdregisseur in Venlo. Verwey Jonker Instituut.

Bijlage 1 Overzicht interviews

Organisaties

Er zijn gesprekken gevoerd met:

- teamleider en beleidsadviseur team Veiligheid gemeente Oss
- wijkcoördinatoren Schadewijk en Ruwaard en Herpen
- teamleider boa's, senior boa en twee boa's gemeente Oss
- operationeel expert jeugd, taakaccenthouder jeugd, wijkagent Schadewijk en operationeel specialist/generalist, politie basisteam Maasland, Oss
- twee jongerenwerkers, ONS Welzijn
- twee jeugdprofessionals Centrum Jeugd en Gezin Oss
- veldwerker verslavingszorg Novadic-Kentron
- wijkbeheerder woningcorporatie Brabant Wonen
- wijkraadsleden/leden buurtpreventieteam Ruwaard
- secretaris adviesraad Sociaal Domein Oss

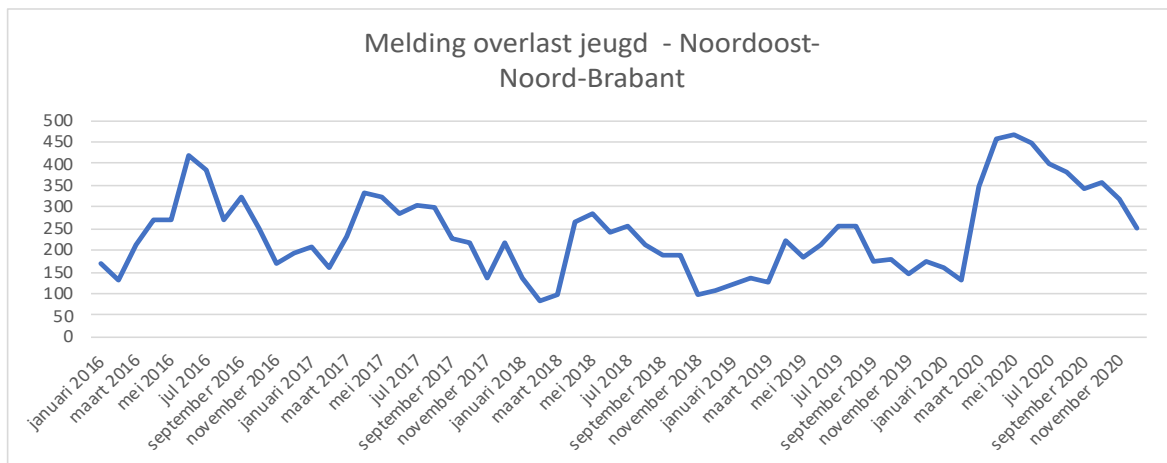
Jongeren

Op drie avonden zijn de volgende locaties bezocht voor het interviewen van jongeren:

- grote parkeerplaats Rusheuvel
- parkeerplaats Burchtplein
- parkje Fratershof
- parkeerplaats Joost v.d. Vondellaan Ruwaard
- Cruyff Court aan de Vijversingel (Schadewijk)
- Zwaluwstraat
- Cruijff Court Brabantstraat
- JOP Ussenstraat
- winkelcentrum Wolfskooi
- parkeerplaats Grindlaan
- parkeerplaats HANEX Singel 40-45
- buitenplaats omgeving JC t Honk Ruwaard

Bijlage 2 Meldingen jeugdoverlast Noord Brabant

Grafiek B1 Meldingen jeugdoverlast regio Noordoost Noord-Brabant 2016-2020

Grafiek B2 Meldingen jeugdoverlast provincie Noord-Brabant 2016-2020

